

2. Письменна Т.В., Письменний В.В. Розвиток недержавних пенсійних фондів в Україні: оцінка сучасних тенденцій. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 5-6. С. 5-10. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7062&i=0>.

3. Сальников Т. Пенсійне забезпечення: світовий досвід. *Вісник пенсійного фонду України*. 2015. № 7. С. 2–26.

4. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (офіційний сайт): URL:<https://nfp.gov.ua/ua/NPF/>.

УДК 342.61 (043.2)

Юринець Ю.Л., д.ю.н., професор,
Гончарук О.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОРЯДОК СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТСТВА В УКРАЇНІ

За майже 30 років незалежності нашої держави інститут президентства України зазнав суттєвих змін, доповнень та обмежень. Тому інститут Президента України як одноособового глави держави є порівняно новим явищем у політичному житті й державному будівництві України [1].

Та спочатку потрібно розібратися, що ж таке «інститут Президентства». У сучасному розумінні - це система управлінських відносин у системі державної влади, обумовлених наявністю одноосібного глави держави, який отримує свої повноваження шляхом виборів. Такий інститут властивий країнам з республіканською формою державного правління. Порівняно з усіма іншими вищими інститутами державної влади і посадовими особами президент має особливий статус, компетенцію і відповідальність. Його прерогативи дозволяють відігравати важливу роль у суспільно-політичному житті країни, значно впливаючи на процес державного управління. Одне з найважливіших завдань його діяльності полягає в забезпеченні консолідації та узгодження дій усіх гілок влади. Для цього він наділений конституційними повноваженнями як у законодавчій, так і у виконавчій і, навіть, у судовій владі [2]. Але об'єм цих повноважень суттєво зменшився з часів перших виборів Президента України. Адже спочатку, за статтею 114-5 Конституції (Основного Закону) України Президент України виступав: Головнокомандуючим Збройними Силами України, керівником і спрямовувачем виконавчої діяльності Кабінету Міністрів України, очолював систему органів державної виконавчої влади, забезпечує їх

взаємодію з Верховною Радою України і цей перелік повноважень можна продовжувати і продовжувати.

Але 1 грудня 1991 р. відбулися перші в нашій державі вибори Президента України, під час яких було уперше на конституційній основі шляхом прямих виборів обрано Президента України. Проте конституювання інституту президентства активно і всебічно тривало під час конституційного процесу, пов'язаного з підготовкою нової Конституції України і внесення ряду змін і доповнень до чинної на той час Конституції. Про це свідчать, зокрема, проекти Конституції України у редакціях 1992, 1993, 1995 років, та Конституційний договір, укладений між Президентом України і Верховною Радою України 8 червня 1995 р. За цими проектами Конституції України і Конституційним договором Президент України набував статусу глави держави і глави виконавчої влади. Остаточно статус Президента України був визначений Конституцією України 1996 року [1].

Проте, після політичної кризи 2004 року до інституту президентства повернулися ще раз, для того аби демократизувати владу і вдаліше перерозподілити функції. В результаті чого форма державного правління України з президентсько-парламентської стане парламентсько-президентською.

Обмеження ролі Президента України полягало в наступному:

1. Президент став залежним від Верховної Ради щодо визначення кандидатури на посаду Прем'єр-міністра (ст. 85 Конституції України).

2. Президент України втратив своє право відправлення Прем'єр-міністра у відставку. Відповідно до ст. 87 Конституції України лише Верховна Рада України може прийняти резолюцію недовіри Кабінету Міністрів України.

3. Скоротився вплив Президента на призначення міністрів. Лише Міністр оборони та Міністр закордонних справ призначаються Верховною Радою України за поданням Президента України (ст. 106 Конституції), інші члени Кабінету Міністрів призначаються Верховною Радою за поданням Прем'єр-міністра України. Відповідно, Президент втратив право і на звільнення міністрів.

4. Суттєво обмежено вплив Президента на діяльність Кабінету Міністрів. За новими повноваженнями він матиме право лише призупиняти дію актів Кабінету Міністрів України (а не скасовувати, як раніше) з мотивів невідповідності Конституції з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо визначення їх конституційності (ст. 106 Конституції).

Таким чином, можна ствердити, що інститут президентства України є потужним елементом конституційного процесу нашої держави. Проаналізувавши зміни, можна зауважити позитивний вектор розвитку

даної частини конституційного права та сподіваюся, що демократизація, оновлення та європейський приклад дасть нам змогу побудувати сильну та незалежну державу [3].

Література

1. Становлення інституту президента в Україні. URL: https://pidru4niki.com/16850303/pravo/stanovlennya_institutu_prezidenta_ukrayini
2. Олійник І.В. Державне управління – словник термінів. URL: <https://subject.com.ua/political/governance/61.html>
3. Інститут президентства в Україні: етапи становлення і порядок взаємодії з іншими органами влади. URL: https://pidru4niki.com/11281120/politologiya/institut_prezidentstva_ukrayini_etapi_stanovlennya_poryadok_vzayemodiyi_inshimi_organami_vladi

УДК 342.4 (043.2)

Юринець Ю.Л., д.ю.н., професор,
Леуська О.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА, ЯК ДЖЕРЕЛО ЗАСАДНИЧИХ ПРИНЦИПІВ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ

1710 року Пилип Орлик створює «Пакти й Конституції прав і вольностей Війська Запорозького» – угоду зі старшиною та військом запорожців, відому як конституція Пилипа Орлика – документ великої значущості в історії українського державотворення, перша українська та одна з перших європейських конституцій. Вона обмежувала привілеї гетьмана та старшини, вирівнювала козаків в правах, зберігаючи при цьому окремий статус запорожців, передбачала політичну незалежність України від Московії та розбудову незалежної української Церкви [1].

Конституція Пилипа Орлика складається з преамбули та 16 статей.

Вступ містив історичний екскурс – від стародавніх часів до виступу гетьмана Івана Мазепи проти московського царя на боці шведського короля. Відзначалося, що Московське царство порушило свої зобов'язання, хоче ліквідувати привілеї Війська Запорозького та «накласти рабське ярмо на вільний народ, який нікому не дозволяв себе завоювати силою зброї».

У перших статтях визначили державну релігію – православ'я, кордони й основи зовнішньої політики. Шведського короля та його спадкоємців проголосили протекторами – покровителями України, а Кримське ханство – стратегічним партнером. Старшина й козаки назвали себе осиротілими